Полювання з присмаком корупції. Схеми

Як корупційно-аристократично-кланова система нищить мисливське господарство

01.07.2015

Олег Проців, Олексій Хмара

(Рубрика «Точка зору»)

Наразі багато розмовляють про боротьбу з корупцією у найрізноманітніших сферах суспільного життя. Створюються спеціалізовані антикорупційні органи (*хоч і зі скандалами, достатньо згадати формування ради громадського контролю при НАБ та вибір членів конкурсної комісії у НАЗК*), з депутатів показово знімають недоторканість, звільняють податківців та міліціонерів тощо. Увага прикута до хабарництва найвищих керівників та інших високопосадовців.

Тим часом «маленькі люди» з департаментів та служб, керівники мисливських господарств, користуючись тим, що про них майже забули та залишили у спокої, продовжують мати свій маленький «ґешефт». Або навіть не такий і вже маленький, бо зараз немає необхідності ділитися отриманими хабарами із керівництвом. Схеми ж залишились ті ж самі, що й були декілька років тому.

Яскравий приклад – мисливська справа. Поки можновладці складають багатосторінкові стратегії та плани-графіки реформ, працівники органів, відповідальні за цю сферу, активно набивають власні кишені, нехтуючи інтересами держави та змушуючи мисливців платити незрозуміло за що.

Лише декілька прикладів. **Перший**, і найприбутковіший для бізнесменів від влади. Мова йде про надання у користування мисливських угідь. Схема виглядає дуже просто: багатій домовляється із чиновниками про виділення певної частини державних угідь у користування.

А потім відповідне рішення стрімко протягується через облраду – спочатку про відмову державного підприємства від частини угідь, а потім – про передачу цих площ певному підприємству. Звісно ж, протягнути такі рішення безкоштовно вдавалось лише, якщо ти Віктор Янукович або хтось із його оточення. Не таким близьким до верхівки влади доводилось платити – до 15 тисяч американських доларів за 1 тисячу гектарів. За часів незалежності жодне приватне мисливське господарство не отримало угідь за цілком прозорою та чесною схемою. Більше того – іноді злодії навіть жаліли зусиль для збереження обличчя: прокуратурою встановлено чимало фактів, коли угіддя передавались шляхом підробки документів. За наданням мисливських угідь для Януковича слідкувала Адміністрація президента, всі були на підхваті і все одно прокуратура знайшла помилки: був поданий пакет документів, у якому не було долучено переліку додатків. І це було визнано порушенням, яке дало можливість скасувати рішення про надання у користування мисливських угідь. Що тоді говорити про інших користувачів – не елітних. Зараз свої приватні мисливські маєтки ще зберігають багато мисливців від влади. Розрекламовані повернення у держвласність маєтків Януковича Сухолуччя ті Межигір'я залишаються виключенням із правил.

Другий приклад корупції тісно пов'язаний із першим. Згідно із законом, за користування мисливськими угіддями треба сплачувати певні кошти власникам земельних ділянок. Однак за останні десять років приватні власники жодного разу не платили ані державі, ані селянам жодної копійки. Справа в тому, що вже Верховна Рада із міцним мисливським лобі тричі переносила термін оплати цих платежів – спочатку у 2005 році, потім – до 2010-го, останній раз – до 2015-го. Рік вже дійшов до половини, але ніхто з користувачів мисливських угідь не заплатив землевласникам/користувачам земельних ділянок. Це відбувається через відсутність підзаконних актів, які б визначали механізм оплати. До цього часу не виконано Розпорядження Кабінету міністрів України від 25.11. 2009 року № 1472-р «Деякі питання надання у користування мисливських угідь і відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами». Не розроблено механізмів відшкодування збитків та оплати за користування мисливськими угіддями.

Третя корупційно-мисливська схема – розкрадання бюджетних коштів, спрямованих на фінансування мисливських господарств. Незважаючи на державну підтримку та комерційну діяльність, ледве не всі мисливські господарства, що належать державі, залишаються збитковими або працюють на межі рентабельності. У цій «чорній дірі» за роки незалежності зникли мільйони гривень, і яка частка з них осідала у кишенях керівників цих підприємств – можна лише здогадуватись. Більше того – іноді державні дотації розподілялись за незрозумілою схемою: найбільше грошей отримували ті господарства, що демонстрували найгірші фінансові показники. Тобто, чим гірше працюєш – тим більше бюджетних грошей отримуєш.

З цього випливає **четвертий** шлях нелегально заробляти гроші на видачі фіктивних дозвільних документів. Видача відстрільних карток проводиться користувачами мисливських угідь. Їхній облік є дуже умовний, і ніяк не контролюється держорганами. Більше того – ці «документи» можна надрукувати в необмеженій кількості на звичайнісінькому принтері, і їхня ціна ніяк не регулюється. Тобто в одному і тому ж підприємстві можна одну і ту ж ліцензію продати як за 500, так і за 5000 гривень. Отже, є можливість нелегально отримувати гроші, продаючи невраховані відстрільні картки. Все одно ніхто цього не контролює.

П'ятий варіант: штрафи за перевищення дозволених обсягів добутої дичини. Знову-ж таки, централізованої системи контролю порушників немає. Тобто в одному господарстві навіть не підозрюють про те, чи порушував мисливець правила видобутку цього року, чи ні. Відмітка про це ставиться єгерем або керівником підприємства у контрольній картці обліку добутої дичини і порушень правил полювання. І порушник має можливість здихатись неприємностей

через оформлення нової картки, оскільки не існує в державі єдиної бази обліку порушників правил полювання.

Замість того, щоб мотивувати працівників до кращої роботи через збільшення реального поголів'я дичини і тим самим збільшувати добування дичини, у нас залишились показники щодо вкладення коштів у мисливські господарства, паперова підгодівля у зимові місяці дичини та планові показники з виявлення браконьєрів. На практиці виявляються менш важливі порушення, накладаються мінімально можливі штрафи. Прокуратурою виявлялись фіктивні складання для плану протоколів.

Менш поширена **шоста** схема. Аби полювати, кожна людина повинна отримувати ліцензію мисливця. Теоретично, перед отриманням необхідно пройти тест на знання біології мисливських видів тварин, мисливського законодавства, техніки безпеки при поводженні із зброєю, вміння надати першу медичну допомогу тощо. Але якщо не має бажання гаяти сили та час, то можна домовитись із чиновником і отримати всі документи, не виходячи з дому чи кабінету. Як свідчать кримінальні хроніки, за перше півріччя 2015 року по факту хабарництва при видачі посвідчення мисливця порушено дві кримінальні справи. В одному випадку вирішення такої справи коштувало 100 доларів, в іншому – 3,5 тисячі гривень. Отже, поки увага громадськості, ЗМІ та депутатів прикута до гучних корупційних скандалів верхівки країни, чиновники від рушниці тихо і спокійно продовжують отримувати особисту вигоду, нехтуючи інтересами держави. Позбутися цього легко: спростити на 90% дозвільно-реєстраційні процедури та ввести жорсткий контроль за, в першу чергу, кількістю відстрільних карток на відстріл пернатої та хутрової дичини.

Слід відзначити, що у Німеччині з одиниці площі мисливських угідь добувається у 500 разів більше копитних, при чому мисливські господарства сплачують землевласникам більш як 400 мільйонів доларів США. А в обігу галузі мисливства 1 мільярд євро. Україна за площею більша, ніж Німеччина, і має ліпші географічні можливості до розвитку мисливської галузі. Але, на жаль, мисливське господарство за весь час незалежної України не вийшло на прибутковість. І навіть у розробленій у квітні цього року Концепції реформування лісового та мисливського господарства України немає чіткої відповіді, як вирішувати ці проблеми. Мисливський фонд України використовується неефективно, і владі необхідно перейти від слів до вирішення нагальних справ, які стоять перед галуззю.

Олег Проців *– головний спеціаліст Івано-Франківського обласного управління лісового та мисливського господарства, консультант програми ENPI East FLEG II*

Олексій Хмара *– виконавчий директор Transparency International Україна*

Проців Олег, Хмара Олексій Полювання з присмаком корупції. Схеми [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.radiosvoboda.org/content/article/27104426.html